

Luonnonsuojelulain 83 §:n ja 89 §:n mukainen päätös koskien rauhoitettujen lintulajien pyydystämistä ja häirintää sekä rauhoitettujen lintulajien osien hallussapitoa ja kuljettamista

Hakija

Luonnonvarakeskus / Markus Piha

Asia

Lupahakemus satelliittilähettimien asentamiseen rauhoitetuille kahlaajille ja höyhenten hallussapitoon ja kuljettamiseen koko Suomen alueella.

Hakemus

Hakija hakee lupaa poiketa luonnonsuojelulain lajirauhoituksesta EU-horisontti-rahoitusohjelman tutkimushankkeen yhteydessä. Hankkeen pääasiallisena tavoitteena on selvittää EU:n alueella metsästettävien uhanalaisten lintulajien elinympäristön käyttöä, muuton konnektiviteettia, pesimämenestystä, kuolevuutta ja näiden vaikutuksia populaatioiden kannankehityksiin. Lisäksi tavoitteena on luoda suositukset kullekin lajille koskien elinympäristöjen hoitoa ja mahdollisia metsästysrajoituksia.

Poikkeuslupahakemus koskee rauhoitettujen lintulajien (töyhtöhyppä, taivaanvuohi, meriharakka, suokukko, mustaviklo, punajalkaviklo, mustapyrstökuiiri) yksilöiden pyydystämistä, GPS-paikanninlaitteiden kiinnittämistä, sekä näiden lintujen johdannaisten talteenottoa, säilömistä ja kuljetusta.

Lupaa haetaan ajalle 1.4.2024–31.12.2027. Lupa koskee sekä pesiviä emolintuja että levähdysalueilta pyydystettäviä yksilöitä. Lähettimet kiinnitetään pääasiassa vuosina 2024 ja 2025, mutta on mahdollista, että kiinnityksiä tehdään vielä vuosina 2026–2027 aineiston kartuttamiseksi. Lajien yksilömäärät ja pääasialliset pyyntialueet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Yksilömäärät ja pääasialliset pyyntialueet.

Laji	Yksilömäärä (max)	Merkittävät yksilöt	Alueet
töyhtöhyppä	50	pesivät emot	Koko Suomi
taivaanvuohi	50	pesivät emot, reviirikoiraat	Koko Suomi
meriharakka	10	pesivät emot	Suomenlahden ja Pohjanlahden saaristo ja rannikko
suokukko	70	koiraat soitimelta, pesivät naaraat	Pääasiassa soitimet Oulun-Hailuodon-Limingan-Siikajoen alueella, muutamia yksilöitä Lapissa
mustaviklo	30	pesivät emot, levähtävät linnut	Levähtäjäpyynnit koko maassa, pesivät linnut Lapin maakunnan alueelta
punajalkaviklo	30	pesivät emot, levähtävät linnut	Länsirannikko ja Uusimaa
mustapyrstökuiiri	50	pesivät emot	Pääasiassa Oulun-Hailuodon-Limingan-Kempeleen-Siikajoen alueella, muutamia yksilöitä Tohmajärven-Kiteen-Joensuun alueella Pohjois-Karjalassa

Lintujen pyydystys, käsittely ja mittaukset tehdään Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lintujen rengastamiseen myöntämän poikkeusluvan nojalla ja sen ehtojen mukaisesti. Luonnonsuojelualueilla toimimiseen haetaan luvat Metsähallitukselta ja alueellisilta ELY-keskuksilta.

Pohjois-Pohjanmaalla tehtävät kahlaajapyynnit suoritetaan alueen tutkimusryhmien kanssa yhteistyössä. Yhteistyöstä on sovittu Kari Koivulan (Oulun yliopisto, suokukko) ja Sami Timosen (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, mustapyrstökuiri) kanssa. Tarkoituksena on tehdä yksi pyydystyskäynti/pesä haudonnan loppuvaiheessa tai poikasten kuoriutuessa. Pesät ovat aiemmin löytyneet suokukko-, suosirri- ja mustapyrstökuiirin seurantalutkimusten pesäetsinnöissä. Jos samalla alueella on tavoitteena usean pesän pyynti ja lähettimen laittaminen, pyritään ne tekemään samalla käynnillä (tällöin useampi henkilö on pyytämässä ja kiinnittämässä lähettämiä). Mustapyrstökuiirin ja suokukkopopulaation tutkijoiden kanssa käydään saman alueen pesillä yhtä aikaa. Eri paikkojen tutkimuskäynnit koordinoidaan etukäteissuunnittelulla ja online-tiedottamisella.

Kiinnisaatuja aikuisia lintuja käsitellään noin 10–30 min ja linnut päästetään vapaaksi välittömästi, kun lähetin on asetettu. Jos linnusta irtoaa yksi tai muutama höyhen, ne otetaan talteen sukupuolen määrittämiseksi. Höyhenet kuljetetaan paperikuorissa ja analysoidaan Suomessa, ensisijaisesti Luken laboratoriossa.

GPS-paikanninlaitteiden valmistajana on pääasiallisesti Ornitela, jonka valmistamista lähettimistä on erittäin hyviä kokemuksia. Hakemuksessa on esitetty kullakin lajilla käytettävät lähetinmallit ja niiden painot suhteessa tutkimuslajien keskipainoon. Laitteet painavat kullekin lajille sopivasta mallista riippuen 3, 6 tai 9 grammaa. Yksilöt punnitaan ennen lähettimen asettamista, ja lähetin kiinnitetään vain sellaisille yksilöille, joilla lähettimen paino on maksimissaan 3 % yksilön painosta, mitä pidetään yleisesti hyväksyttynä lähetinten maksimipainona suhteessa linnun painoon. Seurantalaitteet kiinnitetään pääasiallisesti ”leg loop” kiinnityksellä, jossa valjaat asetetaan selkään jalkojen ympäri kiinnitettyjen silmukoin. Mikäli tämän kiinnityksen kanssa ilmenee ongelmia, vaihtoehtoisena tapana on ”wing loop”, joka on myös yleisesti etenkin suuremmilla lintulajeilla käytetty turvallinen kiinnitysmenetelmä. Valjasmateriaalina käytetään silikoninauhaa, mikä minimoi linnulle koituvat vauriot. Meriharakalla käytetään kuitenkin teflonnauhaa, sillä vahvanokkaisena lajina se katkaisisi silikonin helposti. Kummankin menetelmän myötä laite asettuu yläselkään lähelle linnun painopistettä, eikä haittaa linnun luonnollisia liikkeitä merkittävästi. Merkintämenetelmä ei vaadi kirurgisia toimenpiteitä, joten sen ei ole aiemmin katsottu edellyttävän erillistä hankelupalautakunnan käsittelyä. Tämän hankkeen osalta Luken linjaus on, että hankelupalautakunnalta haetaan lupaa tai päätöstä siitä, että lupaa ei tarvita.

Paikanninlaitteet lähettävät säännöllisesti (valinnaisin väliajoin) paikkatietoja lintujen sijainnista valinnaisella aikaresoluutiolla (tyypillisesti 5 min välein), joka haluttaessa riippuu pariston varauksesta. Asetuksia voi muuttaa tarvittaessa etänä GSM-verkon kautta. Lähettimet saavat energiansa aurinkopaneeleilla. Laitteiden toiminta-aika on useita vuosia, mutta käytännössä laitteiden odotetaan pysyvän lintujen selässä ja toimintakykyisinä 1–2 vuotta.

Pyynnin ja seurantalaitteiden kiinnityksen suorittavat henkilöt, joilla on laajaa kokemusta lintujen merkinnästä ja rengastuslupa Suomessa. Kiinnityskäynneillä vastuurengastajilla on mukanaan avustaja/avustajia, kuten normaalinkin rengastuksen yhteydessä.

Hakemuksen perustelut

Tutkimus on osa EU:n horisonttiohjelman rahoittamaa eurooppalaista yhteistyöhanketta ”Habitrack - Habitat tracking for the conservation of huntable bird species”, jossa Luke on yhtenä merkittävänä partnerina ja pesimähabitaatteja koskevan työpaketin vetäjä. Koko hankkeen koordinaattori on Pariisin luonnontieteellinen museo. Monet EU:n alueella metsästettävien lintulajien populaatiot ovat vähenemässä, ja oleellista tietoa niiden elinympäristöjen käytöstä elinkierron eri vaiheissa puuttuu. Tätä tietoa tarvitaan kiireellisesti metsästyksen sääntelyyn ja elinympäristöjen hoitoon suotuisan suojelutason saavuttamiseksi. Hankkeessa seurantalaitteet ovat oleellisessa osassa, ja yhteensä hankkeessa kiinnitetään 1000 lähetintä Euroopan eri osissa eri lajeille. Pohjoisen pesimäympäristöt ovat monen lajin osalta keskeisiä sekä suojelun että tutkimuksen kannalta. Hankkeessa tutkitaan hienojakoista elinympäristön käyttöä elinkierron eri vaiheissa, ja tulosten perusteella tarjotaan suositukset päätöksentekijöille elinympäristöjen hoidon ja metsästyksen sääntelyn tarpeisiin. Tutkittavana on myös ilmastonmuutoksen vaikutukset elinympäristöjen ja populaatioiden alueellisen ja maantieteellisen jakautumisen suhteen sekä näiden vaikutukset demografisiin parametreihin. Lisäksi tutkitaan menetelmiä, joiden avulla seurantatiedot voivat tuoda uutta tietoa pesimämenestyksestä ja kuolleisuudesta. Oleellisena osana hanketta on tutkimustulosten ja suositusten jalkauttaminen niin kansallisesti, alueellisesti kuin EU:n tasolla.

Hanke tuottaa näin ollen valtakunnallisesti tärkeää tietoa, jota voidaan soveltaa elinympäristöjen hoidossa ja aluesuunnittelussa. Hakija katsoo, että hankkeen hyödyt ylittävät sen haitat niin suuressa määrin, että hakemuksessa esitetyt toimenpiteet ovat perusteltuja.

Määräykset, joita hakemus koskee

Töyhtöhyppä, taivaanvuohi, meriharakka, suokukko, mustaviklo, punajalkaviklo ja mustapyrstökuiri ovat luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettuja. Lisäksi suokukko ja mustapyrstökuiri ovat uhanalaisia.

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitetun eläinlajin tahallinen pyydystäminen on kielletty. Luonnonsuojelulain 70 § kieltää rauhoitettujen eläinlajien tahallisen häirinnän, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muutonaikaisilla levähdysalueilla tai muuten lajien elämänsyklinin kannalta tärkeillä alueilla.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa 70 §:n kielloista, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. tutkimus- ja opetustarkoituksessa. Poikkeuksesta ei saa olla haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Luonnonsuojelulain 87 §:n mukaan rauhoitetun lajin yksilöiden, niiden osien tai johdannaisten hallussapito, kuljetus myynti ja vaihtaminen on kielletty. Luonnonsuojelulain 89 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää poikkeuksen 87 §:n kielloista eliölajien tutkimus- ja suojelutarkoitukseen tai koulutustarkoitukseen.

Päätös ja lupaehtot

Varsinais-Suomen ELY-keskus myöntää hakijalle hakemuksen mukaisen luvan lintujen pyydystämiseen, satelliittilähettimien asentamiseen sekä höyhenten keräämiseen, hallussapitamiseen ja kuljettamiseen alla luetelluin ehdoin.

- 1 Lupa on voimassa 31.12.2027 asti.
- 2 Tällä luvalla satelliittilähettimen saa asentaa enintään 50 töyhtöhyppälle, 50 taivaanvuohelle, 10 meriharakalle, 70 suokukolle, 30 mustaviklolle, 30 punajalkaviklolle ja 50 mustapyrstökuirille koko Suomen alueella pl. Ahvenanmaa.

- 3 Lintuja pyydystäessä ja lähetintä kiinnittäessä on toimittava rengastusluvassa mainituin ehdoin.
- 4 Toimenpiteitä suoritettaessa irronneet höyhenet saa ottaa haltuun ja kuljettaa analysoitaviksi. Analysoinnin jälkeen ne tulee toimittaa hallussapitoluvan omaavalle taholle tai hävittää.
- 5 Tutkimus tulee toteuttaa niin, ettei sillä ole merkittävää vaikutusta kohdelajien tai tutkimusalueiden muiden lintulajien pesinnälle. Lisäksi toimenpiteet eivät saa vaarantaa lintujen terveyttä tai hyvinvointia. Mikäli toimenpiteiden havaitaan merkittävästi häiritsevän lintujen pesintää tai on vaarana, että lintu vahingoittuu, on toiminta lopetettava välittömästi.
- 6 Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
- 7 Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä ja hallussapitopaikassa (esim. puhelimessa) ja pyydettyä lupa on esitettävä.
- 8 Mikäli toimenpiteitä tehdään perustetuilla luonnonsuojelualueilla, tulee hakijan tarvittaessa erikseen hakea lupaa poiketa näiden alueiden rauhoitusmääräyksistä. Yksityisten luonnonsuojelualueiden osalta lupaviranomainen on alueellinen ELY-keskus ja valtion suojelualueiden osalta Metsähallitus.
- 9 Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.
- 10 Varsinais-Suomen ELY-keskus valvoo lupaehtojen noudattamista yhdessä alueellisten ELY-keskusten kanssa. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
- 11 Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain seuraavan vuoden tammikuun loppuun (31.1.) mennessä. Raportti toimitetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi) päätöksen asianumerolla VARELY/968/2024 varustettuna. Raportissa tulee ilmetä 1) kiinnitettyjen satelliittilähettimien määrät lajeittain, kiinnitysajankohdat sekä pyydystyspaikat, 2) tieto toimenpiteiden keskimääräisestä kestosta yksittäisellä linnulla, 3) arvio toimenpiteiden vaikutuksesta yksilöiden pesintään ja selviävyyteen, 4) tieto seurannan onnistumisesta ja 5) kerättyjen höyhenten lukumäärä lajeittain.

Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n ja 89 §:n ehdot ja poikkeuslupa voidaan myöntää tutkimustarkoituksessa.

Tutkimus on osa Euroopan unionin hanketta, jonka tarkoituksena on kerätä tietoa metsästettävistä lintulajeista ja käyttää tätä tietoa metsästyksen säätelyn ja elinympäristöjen hoidon tukena. Monien EU:n alueella metsästettävien lintujen populaatiot ovat pienentyneet, eikä näiden lajien elinympäristöjen käyttöä, pesimämenestystä, muuttoa ja kuolevuutta tunneta riittävästi. Lisäksi hankkeessa tutkitaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä satelliittiseurannan mahdollisuuksia esimerkiksi kuolevuuden selvittämisessä. Päämääränä on jalkauttaa tutkimustulosten pohjalta tehdyt suositukset alueellisesti ja EU:n tasolla.

Tutkimuksella on vahva suojelullinen merkitys, eikä vastaavaa tietoa etenkin lintujen liikkeistä voi saada tutkimus- ja suojelukäyttöön muita menetelmiä käyttäen. Satelliittilähettimeä on käytetty laajasti ja niistä on hyviä kokemuksia. Lähetin asetetaan vain sellaisille yksilöille, jotka ovat hyväkuntoisia, ja lähetinmalli valitaan lajikohtaisesti niin, ettei se paina liikaa suhteessa linnun kokoon.

Linnustolle aiheutuvan häiriön minimoimiseksi toimenpiteet esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla tehdään yhteistyössä muiden tutkimusryhmien kanssa. Pyydystyksen ja lähettimien asennuksen yhteydessä irronneiden höyhenten haltuun ottamisella ei katsota olevan kielteisiä vaikutuksia ja niiden avulla saadaan varmennettua lintuysilön sukupuoli.

Lajien suotuisan suojelutason tai sen saavuttamisen ei voi katsoa vaarantuvan tutkimuksen johdosta. Sen sijaan tuloksilla voidaan vaikuttaa siihen, että lajeja pystytään suojelemaan tehokkaammin niin Suomessa kuin laajemmin Euroopassa.

Osa pyynneistä toteutetaan Oulun-Hailuodon-Limingan-Siikajoen alueella (mustapyrstökuiri ja suokukko), jossa sijaitsee seuraavat Natura 2000-alueet: Liminganlahti FI110220, Säärenperä ja karinkannanmatala FI1105201, Siikajoen lintuvedet ja suot FI1105202, Hailuoto, Isomatalla-Maasyvänlahti FI1100203 ja Hailuoto, pohjoisranta FI1100201. Luvan mukaisilla toimilla ei ole vaikutusta alueiden suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin, joten Natura vaikutusten arviointia ei tarvita. Alueille kohdistuvia käyntikertoja aiheudu paljon ja käynnit koordinoidaan muiden alueella toimivien tutkijoiden kanssa.

Lintudirektiivin 10 artiklan mukaan jäsenmaiden on edistettävä luonnonvaraisten lintujen tutkimusta sekä muuta työtä niiden suojelemiseksi.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 37 §, 69 §, 70 §, 83 §, 87 §, 89 §, 121 §
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta (2009/147/EY, lintudirektiivi), artiklat 1, 10
Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §
Hallintolaki (434/2003) 55 §, 63 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §
Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024

Päätöksen voimaantulo

Varsinais-Suomen ELY-keskus on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Luvan mukaisiin toimenpiteisiin tulee voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Jotta satelliittilähettämiä päästään asentamaan suunnitellusti pesiville emoille, tulee poikkeusluvan mukaiset toimet aloittaa tarvittaessa pesimäkauden alussa. Tietoa Euroopassa metsästettävistä linnuista tarvitaan pikaisesti hoitosuosituksen ja mahdollisten metsästysrajoitusten tueksi. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida sen luonteen ja linnustonsuojelluksen intressin vuoksi lykätä.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi yleistiedoksiannolla.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Liisa Maanpää ja ratkaissut ylitarkastaja Salli Uljas.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

Päätös on annettu tiedoksi yleistiedoksiannolla.

Suoritemaksutta

Tämä asiakirja VARELY/968/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/968/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Maanpää Liisa 09.04.2024 12:11

Ratkaisija Uljas Salli 09.04.2024 12:16